

Cilt / Volume: 12, Sayı / Issue: 23, Sayfalar / Pages: 159-184

Araştırma Makalesi / Research Article

Received / Alınma: 29.11.2021

Accepted / Kabul: 11.01.2022

KREDİ KARTI KULLANIMI, KOMPÜLSİF SATIN ALMA, BORCA KARŞI TUTUM VE FİNANSAL REFAH İLİŞKİSİ*

Elif ATAMAN¹

DURMUŞ YILDIRIM²

Öz

Bireylerin artan istek ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çeşitli ödeme araçlarına ihtiyaç duyulması kartlı ödeme sistemleri sektörünün ortaya çıkmasına ve hızla büyümesine katkı sağlamış, ödeme araçları içinde en fazla büyüme kredi kartı piyasasında görülmüştür. Kredi kartlarını bu kadar geniş kitlelerin tercih etmesi bilinçsiz tüketim ve aşırı kart kullanımı riskini de beraberinde getirmiştir. Bilinçsizce yapılan kredi kartı kullanımı özellikle gençler ve yetişkinler arasında büyük bir sorun haline almıştır. Kişinin aylık gelirinden daha fazlasını harcamasına sebep olan kredi kartları öğrencilerde sürekli devam eden ve bir türlü kurtulamadıkları bir borçluluk döngüsü yarattığı için, bu çemberin içinde kaybolan öğrenciler çeşitli psikolojik rahatsızlıklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu çalışma ile özellikle üniversite öğrencileri arasında hızla yayılan kredi kartı kullanımını etkileyen faktörler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışma kapsamında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde okuyan 1143 öğrenciye anket uygulanmış; kompulsif satın alma, finansal refah düzeyi ve borca karşı tutumun kredi kartı kullanımıyla ilişkisi analiz edilmeye çalışılmıştır. Analiz sonucunda kompulsif satın almanın kredi kartı kullanımını etkilediği, kredi kartı kullanımının ise hem finansal refah üzerinde hem de borca karşı tutum üzerinde etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgulara ek olarak borca karşı tutumun finansal refah düzeyini etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kredi Kartı Kullanımı, Kompulsif Satın Alma, Borca Karşı Tutum, Kredi Kartı Borcu.

Jel Kodları: G4, G5

* Bu araştırma "Kredi Kartı Kullanımının Belirleyicileri: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, e-mail: elif.ataman@omu.edu.tr, ORCID ID:0000-0003-1545-063X.

² Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, e-mail: durmus.yildirim@omu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8004-3427.

Atıf/Citation

Ataman, E. & Yıldırım, D. (2022). Kredi kartı kullanımı, kompulsif satın alma, borca karşı tutum ve finansal refah ilişkisi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 159-184.

RELATIONSHIP BETWEEN CREDIT CARD USAGE, COMPULSIVE BUYING, ATTITUDES TOWARD DEBT, AND FINANCIAL WELL-BEING

Abstract

The need for various instruments of payment in order to satisfy the requests and needs of the individuals has contributed to the emergence and rapid advancement of the card payment systems industry, and the biggest advancement among the instruments of payment has been observed in the credit card market. The credit card preference by such large masses has been accompanied by the risk of unconscious consumption and credit card overuse. Unconscious credit card usage has become a huge problem, especially among the youth and adults. Causing the individuals to spend more than their monthly income, credit cards create a continuous and unavoidable debt cycle among students, and the students, who get lost within this cycle, come up against various psychological disorders. In this study, factors influencing the credit card usage that is rapidly spreading especially among university students were tried to be revealed. A questionnaire was conducted among 1143 students studying in various faculties of Ondokuz Mayıs University within the scope of the study, and the relationship between credit card usage and compulsive buying, financial well-being, and attitudes toward debt was tried to be analyzed. As a result of the analysis, it was observed that compulsive buying influences credit card usage and credit card usage influences both financial well-being and attitudes toward debt. In addition to these findings, it was observed that attitudes toward debt have an influence on financial well-being.

Keywords: Credit Card Usage, Compulsive Buying, Attitudes Toward Debt, Credit Card Debt.

Jel Codes: G4, G5

1. GİRİŞ

Kredi kartları insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla üretilen mal ve hizmetleri, nakit para dışında satın almayı sağlayan bir ödeme aracıdır. Kredi kartları ilk piyasaya çıktığı dönemlerde sadece ödeme aracı olarak kullanılırken, günümüzde çeşitli türdeki hizmetlerle farklılaştırılıp zenginleştirilerek kart hamillerine çok sayıda ayrıcalık sunan bir ürün haline dönüşmüştür. Nakit taşıma riskini ortadan kaldırması, alışverişte kolaylık sağlaması, hesapta para olmasa da kredi imkânı sunması, taksitlendirme özelliğinin olması, borcun bir kısmını şimdi ödeyip kalanı ileri bir vadede ödeme imkânı sağlaması gibi avantajlar kredi kartlarının talep görmesini ve tüketiciler arasında hızlı bir şekilde yayılmasını sağlamıştır (Aydın, 1991, s.147). Kart kullanımının artmasının nedenlerinden bir diğeri de kredi kartları sayesinde kart hamillerinin dünyanın herhangi bir yerinden istedikleri bir ürünü oraya gitmeden satın alma şansı elde etmeleridir. Kredi kartları tüm bu avantajlarından dolayı bireylerin çok sık kullanmayı tercih ettiği bir ödeme aracı haline gelmiştir.

Bankalara ve kart çıkaran diğer kuruluşlara yüksek getiri sağladığı için, bankalar ve kart çıkarma yetkisine sahip diğer işletmeler de bu alana iyice yönelerek müşteri sayılarını arttırmak istemiştir. Dolayısıyla üniversite öğrencileri, bankalar ve diğer işletmeler için önemli bir kredi kartı pazarı haline gelmiştir (Akbulut & Özbolet, 2015, s.34).

Kredi kartının tüm bu avantajlarının yanı sıra dezavantajları da bulunmaktadır. En büyük dezavantajı insanların bilinçli bir şekilde alışveriş yapmasını engellemesidir (Başaran vd., 2012, s.67). Bu bilinçsiz tüketim yönelimi kompulsif satın almayı beraberinde getirmekte, kişinin gelirinden daha fazlasını harcamasına ve alışveriş bağımlılığına neden olmakta, kişileri lüks ürünleri satın almaya yönlendirmektedir (Aslanoğlu & Korga, 2017, s.148). Tüm bu davranışlar kişilerde aşırı kart kullanımı ve borçlanma sorununu doğurmaktadır. Kredi kartı kullanımı ve borçlanma kişilerin finansal refah seviyelerini ve borca karşı tutumlarını etkilemektedir. Bu araştırma ile özellikle üniversite öğrencileri arasında hızla yayılan kredi kartı kullanımının kompulsif satın alma, finansal refah düzeyi ve borca karşı tutumla ilişkisi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımı ve borçlanması üzerine yurtdışında birçok çalışma mevcut olmasına rağmen Türkiye’de kredi kartı kullanımıyla ilgili yeterince çalışma bulunmamaktadır. Öğrenciler neden kredi kartı kullanır, kredi kartı kullanımı aşırı harcamaya sebep olur mu, kişilerin borçlanma düzeyini ve borca yönelik tutumlarını değiştirebilir mi gibi pek çok sorunun cevabı hala tam olarak bilinmemektedir. Bu araştırma ile öğrenciler arasında hızla yayılan kredi kartı kullanımına dikkat çekmek ve bu sorulara cevap bulmak, bunun sonucunda da bu alandaki eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada öğrencilerden anket yoluyla toplanmış olan veriler SPSS ve AMOS programlarında analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda kompulsif satın alma düzeyinin kredi kartı kullanımını pozitif etkilediği; kredi kartı kullanımının finansal refah düzeyini pozitif, borca karşı tutumu ise negatif etkilediği görülmüştür. Ayrıca borca karşı tutum finansal refah düzeyini pozitif yönde etkilemektedir.

Yapılan çalışma literatür araştırması, araştırma hipotezleri, metodoloji ve bulgular kısmından oluşmaktadır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Literatür araştırması dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğrencilerin kredi kartı kullanımını etkileyen faktörler, ikinci bölümde gelir durumu ve finansal refahın kredi kartı kullanımı üzerindeki etkisi, üçüncü bölümde kompulsif satın alma ile kredi kartı kullanımı arasındaki ilişkiye yer verilirken son bölümde krediye/borca yönelik tutumlar ile kart kullanımı arasındaki ilişkiye yönelik literatür sunulmuştur.

2.1. Kredi Kartı Kullanımı

Kredi kartı kullanımı kişilerin nakit taşıma zorunluluğunu ve dolayısıyla ceplerindeki parayı kaybetme ve çaldırma olasılığını ortadan kaldırmakla beraber, bireylere alışveriş kolaylığı da

sağlamaktadır. Kredi kartlarını kullanmak bireylerin nakit taşırken almayacağı şeylerin satın alınmasına sebep olur, yani kişinin düşünmeden alışveriş yapma olasılığını arttırır (Palan vd., 2011, s.81).

Durkin (2000, s.623)'e göre kart kullanımının en önemli nedeni kredi kartlarının bir taraftan borcu kapatırken diğer taraftan yine borçlanılan ve bu sürecin sürekli tekrar eden bir döngü halini aldığı bir kredi kaynağı olması ve ek olarak nakit paraya ikame olabilmesidir. Joo vd. (2003, s.405)'nin yaptığı çalışmada öğrencilerin kredi kartı kullanımını arttıran en etkili nedenin kolaylık olduğu tespit edilmiştir. Norvilitis vd. (2006, s.1395)'nin üniversite öğrencilerinin kredi kartı borçluluğunu etkileyen faktörleri çeşitli ölçekler yardımıyla incelediği çalışma sonucunda öğrencilerin sahip olduğu kredi kartı sayısı arttıkça borç miktarlarının da arttığı saptanmıştır. Finansal risk altındaki (kredi kartı borçlarını ödemeyi 2 ay veya daha fazla geciktiren) üniversite öğrencilerinin profilini inceleyen Pinto ve Mansfield (2006, s.2)'in çalışmasına göre kredi kartı sayısı arttıkça öğrencilerin borçlanma olasılığının da arttığı tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımına yönelik Girginer vd. (2008, s.193)'nin yaptığı bir çalışmaya göre ise, kredi kartı kullanımının öğrenciler arasında oldukça yaygın (%79) olduğu ve kredi kartı ile yapılan harcamalarda ilk sırayı giyim harcamalarının, sonuncu sırayı ise sağlık ve eğlence harcamalarının aldığı görülmüştür. Akbulut ve Özbolat (2015, s.34)'ın yaptığı araştırmaya göre kredi kartı ile en çok yapılan harcamalar yemek ve alışveriş giderleri iken, en az yapılan harcamalar tatil ve eğlence giderleri olarak bulunmuş; ailelerin geliri arttıkça kredi kartı işlemlerine duyulan güvenin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Stango ve Zinman (2016, s.979), ABD kredi kartı piyasasındaki alışveriş davranışlarını incelemiş ve kredi kartı sayısı arttıkça alışveriş yapma ve borçlanma miktarının arttığını tespit etmiştir. Duramaz vd. (2018, s.307)'nin üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımlarını etkileyen faktörleri incelediği araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrenciler kredi kartını en fazla giyim masraflarında kullanmakta, giyimi sırasıyla yemek harcamaları, market alışverişi, fatura ödeme gibi konular izlemektedir. Bu sonuçlardan da anlaşıldığı üzere insanlar büyük yatırımları için kredi kullanmayı tercih ederken, günlük harcamaları için çoğunlukla kredi kartı kullanmayı tercih etmektedir.

2.2. Gelir Durumu ve Finansal Refah Düzeyi

Cari gelirdeki artış tüketimi finanse edebilmek için gereken borçlanma ihtiyacını azaltırken, diğer bir boyutuyla da kişide daha kontrolsüz alışveriş yapma ve zorunlu olmayan isteklere sahip olma arzusu doğurarak tüketimi ve borç talebini arttırabilir. Gelir düzeyinin kredi kartı kullanımı üzerindeki etkisini inceleyen bazı çalışmalara bakıldığında Bertaut vd. (2009, s.657); Brown ve Taylor (2008, s.615); Deaton (1992); Özkul ve Tapşın (2010) gelir ve servet artışının kredi kartı kullanımı ve borçlanmayı olumlu etkilediğini tespit ederken; diğer araştırmalar Avery ve Turner (2012, s.165); Chen ve Chivakul (2008); Laibson vd. (2000); Lea vd. (1993, s.85); Lea vd. (1995, s.681) gelirdeki artışın kredi kartı kullanımı ve borçlanmayı azalttığı sonucuna ulaşmışlardır. Yoo (1998, s.19), 1992 ile 1995 yılları arasında kredi kartı borçlarında meydana gelen büyümeyi ve bu büyümenin nedenlerini araştırmış ve özellikle düşük gelirli hanhalklarının borç miktarının aşırı arttığını, fakat toplam kredi kartı borç artışına asıl neden olan şeyin yüksek gelirli hanhalkları olduğunu tespit etmiştir. Papadimitriou vd. (2002), 1992 ile 2000 yılları arasında ABD'deki kişisel borç miktarı ile GSYİH arasındaki ilişkiyi incelemiş ve kredi borçlarının daha önce hiç görülmemiş bir şekilde artıp, GSYİH'nın azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Lyons (2004, s.56)'un finansal açıdan risk altındaki üniversite öğrencilerinin profilini incelediği araştırma sonuçlarına göre aileleri daha düşük gelire sahip olan, ailelerinden maddi destek almayan veya kredi kartı limiti fazla olan öğrencilerin borçlanma ihtimalinin daha yüksek olduğu; kredi kartı borcunu yönetmede güçlük çekmeyen öğrencilerin maddi zorluk yaşama olasılığının daha düşük olduğu görülmüştür.

Haliassos ve Reiter (2005)'a göre kredi kartı kullanımı hem tüketimi artırma hem de ortaya çıkan aşırı harcamaların üstesinden gelmenin bir yolu olarak görülürken, kredi kartı borcu alışveriş yapan kişinin tüketim miktarını disiplin altına almada potansiyel rol oynar. Betti vd. (2007) aşırı borçluluk tüm yaş ve gelir gruplarını etkilediği için düşük gelir aşırı borçluluğun bir kanıtı olamaz görüşünü savunmuştur.

Ulucan Özkul ve Tapşın (2010, s.138)'ın kredi kartı kullanımı ile kullanılabilir gelirin tüketim üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışmada, kullanılabilir gelirden gelecek %1'lik artışın tüketim üzerinde %0,64'lük bir artışa neden olacağı belirlenirken, kredi kartı kullanımında meydana gelecek %1'lik bir artışın tüketim üzerinde %0,09'lük bir artış sağlayacağı belirlenmiştir.

Yayar vd. (2011, s.152) yaptığı çalışmada ailelerin ve öğrencilerin aylık gelir düzeylerinin ve aylık harcama miktarlarının artmasıyla kredi kartı sahipliği arasında pozitif yönlü bir ilişki

olduğunu ortaya koymuştur. Hanehalkı borçluluğunu araştıran Ottaviani ve Vandone (2011, s.754)'a göre ise, net servet arttıkça bireylerin kredi ihtiyacı azalır. Hillman (2015, s.5) yaptığı araştırmada borcun yükselme nedenleri olarak üniversiteye giden öğrenci sayısının artması, ailelerin gelirinin zaman içinde düşmesi ve öğrencilerin özel üniversitelere gitmesi gibi sebeplere ulaşmıştır. Akbulut ve Özbolat (2015, s.34); Gözener ve Sayılı (2013, s.181) gelir ve kart kullanımı arasında pozitif yönlü bir ilişki; Hillman (2015, s.5); Lyons (2004, s.56); Robb ve Pinto (2010, s.823) ise negatif yönlü bir ilişki tespit etmiştir

Gelir durumunun bireylerin finansal refah düzeyi üzerindeki etkisi de gözardı edilemez. Bir kişinin finansal refahı, elde ettiği gelir düzeyi ve maddi değere sahip varlıkları üzerinden ölçülür (Wilhelm vd., 1993, s.181). Fakat algılanan finansal refah düzeyinde kişinin finansal endişeleri ve gelecekteki finansal beklentileri de etkilidir (Norvilitis vd., 2003, s.935). Norvilitis vd. (2003) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin kredi kartı borç seviyeleri ile para tutum ölçekleri ve kişilik faktörleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre algılanan finansal refah ile öğrencilerin borç/gelir oranı arasında bir ilişki olmasına rağmen, çoğu parasal tutum ve kişilik önlemlerinin borç oranı ile ilişkisinin olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca kredi kartları çeşitli avantajından dolayı gençlerin daha fazla harcama yapmasına ve borçlanmasına neden olduğu için kişilerin finansal refah düzeyini zamanla azaltır (Norvilitis vd., 2006, s.1395; Norvilitis vd., 2003, s.935). Ludvigson (2004, s.29) da gelecekle ilgili belirsizlik arttıkça hanehalkı tüketim ve borçlanma olasılığının artacağını savunmuştur.

Brown vd. (2005, s.100)'nin finansal beklentiler ile borçlanma arasındaki ilişkiyi incelediği analizde, iyimser finansal beklentileri olan bireylerin karamsar finansal beklentilere sahip bireylere göre borç miktarının 1995 yılında 6 kat, 2000 yılında ise 15 kat fazla olduğu tespit edilmiştir. ABD'deki öğrenci borçlanması ve geri ödemesiyle ilgili araştırma yapan Li (2013, s.2)'ye göre, hanehalkları gelir ve refah seviyesinde düşüşler yaşadıkça çocuklarının üniversite eğitimini finanse etmek için daha fazla miktarda borç almaktadırlar.

ABD'deki artan öğrenci kredileri ve borçlanma eğilimlerini analiz etmeye çalışan Lochner ve Monge-Naranjo (2016, s.397) çalışmasında borçlanma artışına yol açan en önemli nedenlerin ekonomik belirsizlikler, yükselen maliyetler ve üniversiteye geri dönüşler olduğunu belirtmiştir. Ahmetoğulları ve Parmaksız (2017, s.317) yaptıkları çalışmada kredi kartına karşı olumlu tutuma sahip olan kişilerin finansal refah düzeyinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

2.3. Kompulsif Satın Alma

Kompulsif satın alma, olumsuz olaylar ve duygulardan kurtulmak için yapılan kronik, kontrol edilemeyen, sürekli tekrarlayan satın alma davranışlarıdır (Faber & O'Guinn, 1989). Diğer bir ifadeyle bireylerin depresyon ve yalnızlık gibi duygulardan kurtulmak için, karşı konulamaz dürtüler sebebiyle zararlı ve anlamsız sayılabilecek davranışlarda bulunmasına yol açan zihinsel bozukluklardır (Black, 2007, s.14; Krueger, 1988, s.574). Depresyon, kaygı, düşük benlik saygısı gibi ruhsal durumlar kompulsif satın alma davranışını tetikler, bu da kredi kartı kullanımı ve borçlanmayı arttırır. ABD’de yapılan araştırmaların çoğu, kompulsif satın almanın üniversite öğrencileri açısından giderek artan bir sorun haline gelmesinin en başlıca nedeni olarak materyalizmi göstermektedir (Belk, 1985, s.265; Chaplin & John, 2007, s.480). Üniversite öğrencilerinin tüketim bağımlılıklarının en önemli nedeni kredi kartlarıdır ve bu durum ebeveynler ve eğitimciler için endişe verici bir sorun haline gelmeye başlamıştır (Mansfield & Pinto, 2007, s.17) .

Kompulsif satın almanın ne derece yaygın olduğunu tahmin etmeye çalışan Faber ve O'guinn (1992, s.459) yaptığı araştırma sonucunda tahmini olarak genel örneklemin %8.1 ‘inin kompulsif alıcı olduğu veya kompulsif alıcı olma riski altında bulunduğunu tespit etmiştir. Valence vd. (1988, s.419)’nin kompulsif satın alma nedenlerini incelediği çalışmada kaygıya yatkınlık düzeyi ile kompulsif satın alma derecesi arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Roberts ve Jones (2001, s.213) ABD’li üniversite öğrencileri arasında yaptıkları çalışmada, kompulsif satın alımda para tutumlarının ve kredi kartı kullanımının rolünü araştırmış ve analizleri sonucunda kredi kartı kullanımının kompulsif satın alma sorununu arttırdığını, ayrıca güç ve prestij arzusunun kompulsif satın almaya neden olduğunu tespit etmiştir. DeSarbo ve Edwards (1996, s.231) bireylerin düşük benlik saygısı, kaygı ve bağımlılık gibi etkilerin kompulsif satın alma ile ilişkili olduğunu belirtirken; Norum (2008, s.269); Roberts ve Tanner Jr (2000, s.763) sigara, alkol ve uyuşturucunun kompulsif satın almayı tetiklediğini bildirmiştir. Yine Wang ve Xiao (2009, s.2)’nin üniversite öğrencilerinin aşırı kredi kartı kullanımlarının nedenlerini ve sosyal ağların kredi kartı borçluluğu üzerindeki potansiyel etkisini araştırdığı başka bir çalışma, kompulsif satın alma ve sosyal ağların kredi kartı borcuyla ilişkili olduğunu ve yeterli sosyal desteğin borçlanma olasılığını azaltabileceğini göstermiştir. Veludo-de-Oliveira vd. (2014, s.111) yaptığı çalışmada bilinçsizce yapılan kredi kartı kullanımının kompulsif satın alma düzeyini arttırdığını tespit ederken, Khare (2014, s.30) Y kuşağının sosyal medya ilgisinin kompulsif satın alma düzeyini arttırdığını tespit etmiştir. Arslan (2015, s.47)

yaptığı çalışmada kredi kartı kullanımının kompulsif satın alma üzerinde pozitif etkisi olduğunu tespit etmiştir. Korur ve Kimzan (2016, s.43) kompulsif satın alma eğilimi ve alışveriş sonrası pişmanlık ilişkisinde kredi kartı kullanımının rolünü araştırdıkları çalışmada kompulsif satın alma davranışının kredi kartı kullanımı ve alışveriş sonrası pişmanlık ile pozitif ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öztürk ve Sima (2016, s.45) üniversite düzeyinde eğitim almış olan bireylerin daha düşük materyalist eğilimlere sahip olduğunu tespit etmiştir. Kaderli vd. (2017, s.188)'nin, Y kuşağının kompulsif satın alma davranışına etki eden faktörleri araştırdığı çalışmada kredi kartı kullanan bireylerin nakit kullanan bireylere göre daha fazla harcama yaptığı ve daha yüksek materyalist eğilimlere sahip olduğu görülmektedir. Aslanoğlu ve Korga (2017, s.148)'nin yaptığı araştırmada cinsiyetin kompulsif satın alma üzerinde etkili olduğu ve kadınların erkeklerden daha fazla bu davranışa eğilimli olduğu, ayrıca tüketicilerin kredi kartına karşı tutumlarının da kompulsif satın alma davranışını pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Alpaslan ve Kerse (2018, s.143)'nin kişiliğin kompulsif satın alma üzerindeki etkisini incelediği çalışmaya göre dışadönüklük, uyumluluk ve gelişime açıklık kompulsif satın alma üzerinde pozitif etkilidir.

2.4. Borca/Krediye Yönelik Tutumlar

Borca yönelik tutumlar yirminci yüzyılda büyük bir değişime uğradı ve bireylerin borçla ilgili tutumları “borçtan nefret eden” bir bakış açısına sahip olmaktan ziyade; borcu kabullenip modern tüketici toplumunun bir parçası olarak gördükleri bakış açısına doğru evrilen bir dönüşüm içine girdi. Livingstone ve Lunt (1992, s.111) da İngiltere’de yaptıkları araştırmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Krediyi yararlı, kullanışlı ve modern yaşamın bir parçası olarak görenler borçtan kaçınmaz, bu durumu ihtiyaçları karşılamanın bir aracı olarak görürken; krediyi borç olarak algılayanlar kaçınılması gereken bir sorun kaynağı olarak görürler. Davies ve Lea (1995, s.663) üniversite öğrencileri arasındaki borçlanma tutumlarının yapısını incelemiştir. Yapılan inceleme öğrencilerin üniversitenin son yılında, üniversitedeki ilk yıllarına göre borçtan daha az korktuklarını; fakat borca karşı tutumlarında bir farklılık olmadığını göstermektedir (Davies & Lea, 1995, s.663). Chien ve Devaney (2001, s.162)'in tüketicilerin genel kredi tutumu ile kredi kartı kullanım miktarları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmaya göre tüketiciler kredi ile birkaç türde ürün veya hizmet satın almanın uygun olduğuna inanırlarsa, bu durum kredi kartlarında daha büyük bir bakiye taşımaları olasılığını ve kredi kartı kullanım miktarlarını arttırmaktadır. Yeni Zelanda’daki üniversite öğrencilerinin borca karşı sahip oldukları tutumların yapısını inceleyen Haultain vd. (2010, s.322), öğrencilerin borçtan ne kadar korktuğunu veya borcu ne derece faydalı bulduklarını ölçmeye çalışmıştır.

Sonuçlara göre öğrencilerin geneli borcun yararlı olduğunu düşünmesine rağmen, yine de borçtan kurtulma eğilimindedir.

Suher vd. (2014, s.102)'nin üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımına yönelik genel tutumunu etkileyen faktörleri inceledikleri çalışmanın bulgularına bakıldığında, üniversite öğrencileri bankacılık sektörü hakkındaki tüm olumsuz algılarına rağmen kredi kartları sahipliği ve kullanımı konusunda olumlu bir algıya sahiptir. Memnuniyetin nedeni olarak kredi kartlarının hayatı kolaylaştırması ve olumlu bir statü göstergesi olması öngörülebilir.

Phaisuwat ve Vongurai (2016, s.128) yaptıkları çalışmada X ve Y kuşaklarının kredi kartına yönelik tutumlarını araştırmıştır. Araştırma sonucunda X kuşağının Y kuşağına kıyasla daha fazla kredi kartı kullandığı tespit edilmiştir. Bayrak vd. (2017, s.223)'nin yaptığı çalışmaya göre, kredi kartının faydalı ve güvenli bir alışveriş yöntemi olduğunu düşünen öğrencilerin kredi kartı sahiplik oranı daha yüksektir. Köylüoğlu ve Doğan (2020, s.770) tüketicilerin kredi kartına yönelik tutumu ile finansal okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişkiyi araştırmış ve analiz sonucunda bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri ile kredi kartı tutumu ve kredi kartı sayısı arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit etmiştir.

Joo vd. (2003, s.405) öğrencilerin krediye yönelik tutumları ile kredi kartı kullanımı ve borçlanma arasında anlamlı bir ilişki bulamazken; Chien ve Devaney (2001, s.162); Dues ve Rosenthal (1990); Lea vd. (1993, s.85); Livingstone ve Lunt (1992, s.111); Suher vd. (2014, s.102); Xiao vd. (1995, s.155) krediye yönelik olumlu tutumların kredi kartı kullanımı ve borçlanma olasılığını arttırdığını gözlemlemiştir.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

3.1. Araştırmanın Hipotezleri ve Model

Kredi kartı kullanımı günümüzde oldukça yüksek bir düzeye ulaşmıştır. İnsanlar artık tüm harcamalarını kredi kartı kullanarak yapmaktadırlar. Kredi kartlarının kullanımının hızla arttığı bir grup da üniversite öğrencileridir. Günümüzde eskiye oranla daha fazla öğrenci kredi kartı kullanmayı tercih etmektedir. Bu araştırma ile üniversite öğrencileri arasında hızla artan kredi kartı kullanımı ile kompulsif satın alma, finansal refah ve borca karşı tutum arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H₁: Öğrencilerin kompulsif (zorunlu) satın alma düzeyi, kredi kartı kullanımı üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir.

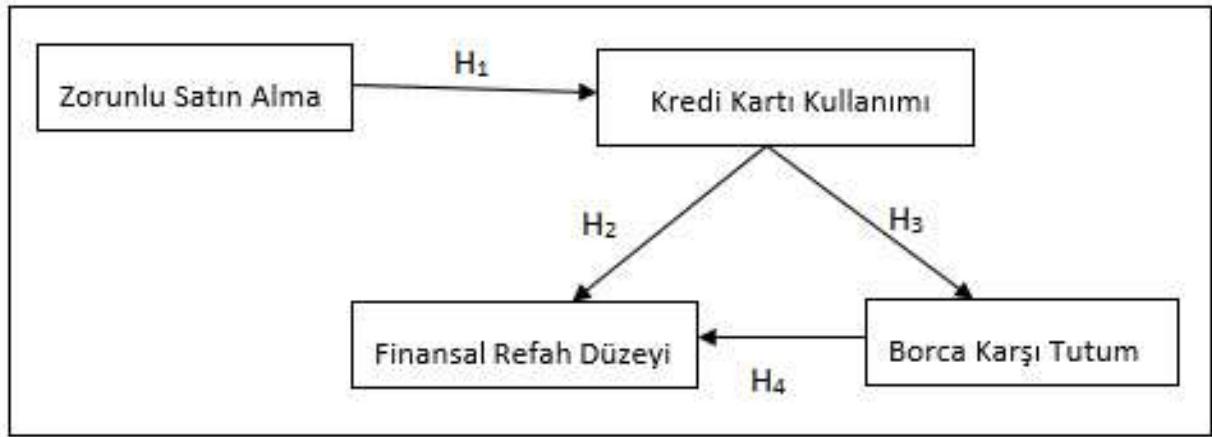
H₂: Öğrencilerin kredi kartı kullanım düzeyi, finansal refah düzeyi üzerinde negatif bir etkiye sahiptir.

H₃: Öğrencilerin kredi kartı kullanım düzeyi, borca karşı tutum üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir.

H₄: Öğrencilerin borca karşı tutumları, finansal refah üzerinde negatif bir etkiye sahiptir.

Araştırma hipotezleri çerçevesinde oluşturulan model Şekil 1.'de sunulmuştur. Modelde kullanılan borca karşı tutum ölçeği iki boyut, kredi kartı kullanım ölçeği üç boyut, kompulsif (zorunlu) satın alma ve finansal refah ölçeği ise tek boyuttan oluşmaktadır.

Şekil 1. Araştırma Modeli

3.2. Araştırmanın Örnekleme

Bilimsel araştırmalarda veriler ana kütleyi oluşturan grup üzerinde yapılabileceği gibi, ana kütle içerisinde amaca uygun bir yöntemle seçilecek örneklem üzerinden de elde edilebilir. Ana kütle, ortaya çıkan bir problemde etkilenen, araştırma konusu problemin çeşitli sebeplerle parçası olan kişiler ve olgular bütünüdür (Erdoğan, 2012). Örneklem ise ana kütle içinden amaca uygun herhangi bir yöntemle seçilen ve ana kütleyi temsil eden kişilerin oluşturduğu gruptur. Bilimsel bir araştırmayı ana kütlede tamamına yapmak hem zaman hem de enerji açısından çok zor ve maliyetli olacaktır için, genellikle ana kütle içinden rastgele seçilen kişiler üzerinde araştırmanın etkileri belirlenerek, bu etkiler tüm ana kütleyi kapsayacak şekilde genelleştirilir (Altunışık, 2012).

Örneklem sayısı ne kadar fazla ve ana kütleyi temsil eden farklı gruptaki kişilerden oluşursa, araştırmanın ana kütleyi simgeleme gücü de o kadar artmaktadır. Bununla birlikte çok büyük ölçüde örneklem sayısına ulaşmanın mümkün olmadığı durumlarda, araştırma sonuçlarının hedef kütleyi yansıtabilmesi için en az 350 katılımcıya ulaşılması gerekmektedir (Akbulut,

2010). Bir başka araştırmaya göre ise, faktör analizi ve diğer analizleri yapabilmek için örneklem büyüklüğünün en az 300 kişiden oluşması gerekmektedir (Tabachnick vd., 2007).

Örneklem büyüklükleriyle ilgili literatür incelemesinden sonra, Sekaran ve Bougie (2016) tarafından geliştirilen ve araştırmalarda temsil edilen ana kütle miktarına göre gereken örneklem büyüklüklerinin belirtildiği tabloya göre, bu çalışmada 384 kişinin üzerinde bir örneklem sayısına ulaşılması yeterlidir. Fakat anket online yapıldığı için gerekenden daha çok kişi cevap vermiştir. Verilerin boşa gitmemesi adına cevapların hepsi değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmanın konusuna yönelik ana kütle Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencileridir. Araştırmanın örneklemini ise 2019-2020 bahar dönemi ile 2020-2021 güz dönemi eğitim-öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin farklı bölüm ve sınıflarında okuyan ve tesadüfi olarak seçilen öğrenciler oluşturmaktadır. Anket çalışması 1143 kişiye uygulanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 21 ve AMOS 24 programı kullanılmıştır. Anket çalışması için Etik Kurul izni alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Yöntemi ve Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Araştırmada, daha önceden üniversite öğrencilerinin kredi kartı borçlanmasına yol açan faktörlerin incelendiği uluslararası çalışmalar referans olarak alınmış; veriler aynı konu ile ilgili yapılan uluslararası araştırmalarda kullanılan ölçeklerden faydalanılarak toplanmıştır. Yapılan ankette kullanılan ölçekler; Kompulsif (zorunlu) Satın Alma Ölçeği (Faber & O'guinn, 1992, s.459), Finansal Refah Ölçeği (Norvilitis vd., 2003, s.935), Kredi Kartı Kullanım Ölçeği (Roberts & Jones, 2001, s.213) ve Borca Karşı Tutum Ölçeği (Davies & Lea, 1995, s.663) olmak üzere dört tanedir.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Demografik Bulgular ve Tanımlayıcı İstatistikler

Bu bölümde ilk olarak frekans analizleri yapılmıştır. Sonrasında verilerin normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiş ve anket formundaki 4 ölçeğin güvenilirlik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Cronbach's Alpha ve CR değerlerine bakılmıştır.

Ankete katılan üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet, sınıf, okul başarısı, kardeş sayısı gibi demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerini tanımlamayı amaçlayan bulguların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1.'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Betimleyici Bulgular

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	675	59,1
	Erkek	468	40,9
Yaş	17 yaş ve altı	2	,2
	18-19 yaş	243	21,3
	20-21 yaş	503	44,0
	22-23 yaş	279	24,4
	24 yaş ve üzeri	116	10,1
Fakülte	Hukuk	13	1,1
	Diş Hekimliği	75	6,6
	Eğitim	77	6,7
	Fen Edebiyat	48	4,2
	İktisadi ve İdari Bilimler	204	17,8
	İlahiyat	39	3,4
	İletişim	41	3,6
	Mühendislik	150	13,1
	Sağlık Bilimleri	292	25,5
	Yaşar Doğu Spor Bilimleri	10	,9
	Ziraat	69	6,0
	Diğer	124	10,8
Öğrenim kredisi aldınız mı?	Evet	512	44,8
	Hayır	631	55,2
Üniversite öğreniminiz boyunca hiç burs aldınız mı?	Evet	349	30,5
	Hayır	794	69,5
Kaç tane kredi kartınız var?	Yok	409	35,8
	1 tane	539	47,2
	2 tane	159	13,9
	3 ve üzeri	36	3,1
Kart kullanım sıklığınız nedir?	Hiç kullanmıyorum	290	25,4
	Ayda birkaç kez kullanıyorum	343	30,0
	Haftada birkaç kez kullanıyorum	376	32,9
	Her gün kullanıyorum	134	11,7
Aylık geliriniz	0-500 arası	571	50,0
	501-1000 arası	374	32,7
	1001-2000 arası	104	9,1
	2001 ve üzeri	94	8,2
Sınıf	1,00	244	21,3
	2,00	341	29,8
	3,00	236	20,6
	4,00	259	22,7
	5,00	50	4,4
	6,00	13	1,1
Not ortalaması	0-1.99 arası	73	6,4
	2.00-2.50 arası	231	20,2
	2.51-3.00 arası	421	36,8
	3.01-3.50 arası	325	28,4
	3.51-4.00 arası	93	8,1
Kaç kardeşiniz var?	yok	46	4,0
	1 tane	366	32,0
	2 tane	381	33,3
	3 tane	176	15,4
	4 ve üzeri	174	15,2

Tabloya göre ankete katılan öğrencilerin %59,1'i kadın, %40,9'u erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrenci grubunun büyük bir çoğunluğu %44'lük oran ile 20-21 yaş aralığındaki öğrencilerdir. Öğrencileri sınıfları açısından değerlendirdiğimizde ankete katılanların büyük bir çoğunluğunun %29,8 ile 2. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra ankete katılanların büyük bir kısmının memleketi %67,2 ile karadeniz bölgesindedir.

4.2. Güvenilirlik ve Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Güvenilirlik analizi bir ölçeğin araştırılan konuyu ne ölçüde yansıttığını belirlemek için kullanılan bir yöntemdir. Ölçeğin güvenilirlik düzeyi, ölçmek istediği konuyu ne derece tutarlı ve istikrarlı ölçtüğünü belirler (Altunışık, 2012). Ölçeğin hangi ölçüde güvenilir olduğunu belirlemede en sık kullanılan yöntemlerden biri “Cronbach’s Alpha” katsayısıdır ve bu katsayısı 0 ile 1 arasında değerler almaktadır (Saruhan Şadi Can, 2013). Cronbach’s Alpha’nın 0,40’den daha düşük olması ölçeğin güvenilir olmadığı, 0,40 ile 0,60 arasında olması düşük güvenilirlikte olduğu, 0,60 ile 0,80 arasında olması güvenilirlik düzeyinin iyi olduğu, 0,80 ile 1,00 arasında olması ise yüksek güvenilirlikte olduğu anlamına gelmektedir (Kozak, 2014). Bununla birlikte bazı çalışmalar için bu değer 0,50’ye kadar kabul edilebilir bir düzey olduğu görüşleri de bulunmaktadır (Altunışık, 2012).

Araştırmaya katılan öğrencilerden elde edilen verilere göre finansal refah durumu, kredi kartı kullanım düzeyi, kompulsif satın alma davranışı ve borca karşı tutumlarını ölçmek amacıyla kullanılan ölçeklerin güvenilirlik düzeyi sonuçları Tablo 2.’de verilmiştir.

Tablo 2. Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler ve Maddeler	Cronbach’s Alpha	Değişken Silinirse Cronbach’s Alpha	Düzeltilmiş Değişken-Toplam Korelasyonu
1. Finansal Refah Ölçeği	0,77		
Borçlu olmaktan rahatsızım.		,779	,217
Finansal açıdan iyi bir durumda olduğumu düşünüyorum.		,757	,424
Harcama miktarım konusunda diğer insanlarla tartışmalar yaşıyorum.		,767	,337
Beş yıl sonra kredi kartı borcumun olmayacağını düşünüyorum.		,769	,324
Bir yıl sonra kredi kartı borcumun olmayacağını düşünüyorum.		,761	,389
Maddi sorunlar nedeniyle hiç uykusuzluk problemi çekmiyorum.		,767	,348
2.Kredi Kartı Kullanım Ölçeği	0,76		
Kredi kartlarım genellikle maksimum kredi limitlerindedir.		,751	,349
Kredi kartı borcumu düzenli olarak öderim.		,778	,086
Kredi kartımın sadece asgari tutarlarını ödüyorum.		,740	,444
Kredi kartlarımın borcunu öderken nadiren ihmalkâr davranırım.		,747	,392
Kullanılabilir kredi limitimi nadiren aşıyorum.		,741	,437

Kredi kartlarımdan nadiren nakit avans çekiyorum.		,757	,309
Birden fazla kredi kartım var.		,749	,371
3. Kompulsif (zorunlu) Satın Alma Ölçeği	0,68		
Ödeme süresinin sonunda kalan param varsa harcamalıyım.		,669	,357
Yeterli nakdim olmadığını bildiğim zamanlar kredi kartımı kullanırım.		,650	,407
Kendimi daha iyi hissedebilmek için birşeyler satın alırım.		,655	,388
Alışverişe çıkmadığım günlerde kendimi endişeli ya da gergin hissederim.		,654	,421
Kredi kartlarımdan sadece asgari tutarlarımı öderim.		,661	,379
4. Borca Karşı Tutum Ölçeği	0,63		
Hiç kimsenin borçlanmak için bir mazereti olamaz.		,621	,205
Yiyecek almak için borç para alınabilir.		,627	,173
Birşey satın almadan önce para biriktirmelisiniz.		,614	,254
Borçlanmak bugünün yaşam tarzının ayrılmaz bir parçasıdır.		,626	,188
Öğrenciler büyük miktarda borçlandığında bankalar buna şaşırılmamalıdır.		,654	,019
Geri ödeyebileceğinizi biliyorsanız kredi çekebilirsiniz.		,610	,276
Nakit yerine kredi kartıyla birşeyler satın almak daha iyidir.		,618	,222

Ölçekteki ifadeler faktör yükleri açısından incelendiğinde, faktör yüklerinin 0,59 ile 0,77 arasında değiştiği görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre finansal refah ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısı 0,77; kredi kartı kullanım ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısı 0,76 olarak bulunmuştur ve bu değerler hem finansal refah ölçeğinin hem de kredi kartı kullanım ölçeğinin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Kompulsif satın alma ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri 0,68; borca karşı tutum ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri 0,63 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alpha değerinin 0,70 üzerinde olması istenen bir durum olsa da, soru sayısının az olduğu durumlarda 0,60'a kadar olan Cronbach's Alpha değerinin kabul edilebilir olduğu göz önüne alınırsa tüm ölçeklerin güvenilirlik koşulunu sağladığı söylenebilir.

Doğrulayıcı faktör analizinin yapılabilmesi için verilerin normal dağılım göstermesi gerekmektedir. Bu sebeple veriler SPSS'e aktarılıp kodlandıktan sonra aşırı değerler ve veri kayıpları detaylı bir şekilde incelenmiş, verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla normallik testi yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla her bir ifadeye ilişkin basıklık (skewness) ve çarpıklık (kurtosis) değerleri incelenmiş ve tüm değerlerin ± 2 aralığında olduğu görülmüştür. Literatürde basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 2 aralığında olması verilerin normal dağılım gösterdiği anlamına gelmektedir (Bryman, 2004, s.1143). Ayrıca "Merkezi Limit Teoremi'ne" göre normal dağılım gösteren bir evrenden rastgele seçilen örneklemelerde, örneklem sayısının 30'dan büyük olması, verilerin normal dağılıma sahip olduğunu gösterir Bununla birlikte evrenden bağımsız olarak, örneklem büyüdükçe dağılım normale yaklaşır (Akkoç, 2020, s.139;

Dekking vd., 2005). Tüm bu sonuçlar veri setinin normal dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Normallik analizinden sonra ölçeklere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) daha önceden belirlenmiş olan faktör yapılarının geçerli olup olmadığının test edilmesini sağlayan, yani önceden kurulmuş yapıyı doğrulamak amacıyla yapılan bir analizdir (Çokluk vd., 2012)

Çalışmada kullanılan ölçeklerin hepsi daha önceden yabancı araştırmalarda kullanılmış, güvenilirliği ve geçerliliği test edildikten sonra oluşturulmuş ölçeklerdir. Ölçeklere DFA uygulandıktan sonra model oluşturulmuştur.

Tablo 3. Ölçeklere ait DFA Sonuçları

Gözlenen Değişken	Path	Gizil Değişken	Standart Yol Katsayıları (β_0)	Standartlaştırılmamış Yol Katsayıları (β_1)	Standart Hata	Test İstatistiği (t değeri)	P
kk1	←	Kredi kartı kullanım	.756	1.000			
kk2	←	Kredi kartı kullanım	.404	.570	.075		<0,001
kk3	←	Kredi kartı kullanım	.673	1.107	.104	10.685	<0,001
bt1	←	Borca karşı tutum	.285	1.000			
bt4	←	Borca karşı tutum	1.605	4.701	1.925	2.442	.015
k1	←	kk1	.528	1.000			
k2	←	kk1	.724	1.109	.084	13.148	<0,001
k12	←	kk1	.496	.928	.081	11.409	<0,001
k9	←	kk2	.532	1.000			
k10	←	kk2	.766	1.455	.111	13.159	<0,001
k11	←	kk2	.656	1.258	.093	13.484	<0,001
k6	←	kk3	.691	1.000			
k7	←	kk3	.833	1.176	.056		<0,001
k8	←	kk3	.690	1.107	.057	19.576	<0,001
z1	←	Zorunlu satın alma	.557	1.000			
z2	←	Zorunlu satın alma	.444	.635	.056	11.342	<0,001
z3	←	Zorunlu satın alma	.485	.553	.046	12.134	<0,001
z7	←	Zorunlu satın alma	.482	.878	.072	12.134	<0,001
f9	←	Finansal refah	.848	1.000			
f6	←	Finansal refah	.708	.785	.050	15.623	<0,001
f5	←	Finansal refah	.744	.908	.046	19.636	<0,001
f3	←	Finansal refah	.534	.669	.041	16.263	<0,001
b7	←	bt1	.621	1.060	.189	5.604	<0,001
b2	←	bt1	.569	1.000			
b13	←	bt4	.593	1.000			
b11	←	bt4	.527	.883	.086	10.205	<0,001

Doğrulamalı faktör analizi sonucunda yol katsayıları anlamsız olan maddeler modelden çıkarılmıştır.

Doğrulamalı faktör analizinde oluşturulan modelin test edilmesi amacıyla çeşitli uyum iyiliği değerlerine bakılmaktadır. En yaygın kullanılan uyum iyiliği değerleri χ^2 , χ^2/df , GFI, CFI, NFI, AGFI ve RMSEA değerleridir. Amos programında yapılan DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri Tablo 4.'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Doğrulamalı Faktör Analizi Sonucu Elde Edilen Uyum İndeksleri (Horzum vd., 2017)

İncelenen Uyum İndeksleri	Kabul Edilebilir Uyum Değerleri	Mükemmel Uyum Değerleri	DFA Sonucunda Elde Edilen Değerler
χ^2/df	$2 \leq \chi^2/df \leq 5$	$0 \leq \chi^2/df \leq 2$	3,17
GFI	$0,90 \leq GFI < 0,95$	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	0,95
CFI	$0,90 \leq CFI < 0,95$	$0,95 \leq CFI \leq 1,00$	0,92
NFI	$0,90 \leq NFI < 0,95$	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	0,90
AGFI	$0,85 \leq AGFI < 0,90$	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	0,94
RMSEA	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,8$	$0,00 \leq RMSEA < 0,05$	0,044

DFA sonucunda modelin uyum indeksleri incelendiğinde χ^2 değerinin 551,95 olduğu, χ^2/df değerinin ise 3,17 olduğu görülmektedir. χ^2/df değerinin $2 \leq \chi^2/df \leq 3$ arasında olması veya en azından beşin altında olması arzulanmaktadır. Kurulan modelde χ^2/df değerinin 3'ün altında olmasa da 5'in altında olduğu gözlemlenmiştir. Fakat χ^2 değeri ve χ^2/df değeri örneklem büyüklüğünden etkilenen değerlerdir. Dolayısıyla örneklem sayısı büyük olduğunda, bu değerler hatalı sonuçlara yönlendirebilir. Byrne vd. (1989, s.456) örneklem büyüklüğü arttıkça χ^2 ve χ^2/df değerinin artacağını, bu nedenle sadece bu iki değere bakarak karar vermenin yanlış olacağını, χ^2 değerinin diğer uyum indeksleri ile birlikte kullanılması gerektiğini belirtmektedirler. Tablodaki diğer uyum indekslerine bakıldığında GFI=0,95, CFI=0,92, NFI=0,90, AGFI=0,94, RMSEA=0,044 ve RFI=0,87 olarak görülmektedir. Bu değerler modelin iyi bir uyuma sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeklerin Cronbach's Alpha değerlerine bakılıp, açımlayıcı faktör analizi ve doğrulamalı faktör analizi yapıldıktan sonra modelin birleşim güvenilirliği(CR), birleşim geçerliliği ve ayrışım geçerliliği incelenmiştir. Genellikle CR değerinin Cronbach's Alpha değerinden daha iyi bir alternatif olduğu kabul edilmektedir (Kline, 2015). CR>0,70 olması birleşim güvenilirliğinin var olduğunu göstermektedir. Birleşim geçerliliği için AVE>0,50; CR>0,70 ve CR>AVE koşullarının; ayrışım geçerliliği için AVE>MSV ve $\sqrt{AVE} >$ faktörler arası korelasyon koşullarının sağlanması gerekmektedir (Gürbüz, 2019). Tabloda faktörlere ait güvenilirlik, geçerlilik ve korelasyon değerleri gösterilmektedir.

Tablo 5. Birleşim Güvenilirliği, Birleşim Geçerliliği Ve Ayrışım Geçerliliği Sonuçları

Ölçekler	CR	AVE	MSV	MaxR (H)	1	2	3	4
1.Kredi kartı kullanım	0.650	0.396	0.998	0.703	(0.630)			
2.Kompulsif satın alma	0.562	0.244	0.998	0.566	0.999***	(0.494)		
3.Finansal refah	0.805	0.515	0.304	0.839	0.533***	0.552***	(0.717)	
4.Borca karşı tutum	1.226	1.329	0.181	2.834	-0.425*	-0.400*	-0.112*	(1.153)

CR: Birleşik/yapı güvenilirliği   AVE: Ortalama açıklanan varyans değeri   MSV: Maksimum paylaşılan varyansın karesi   Parantez içindeki değerler: $\sqrt{AVE}$ skorları

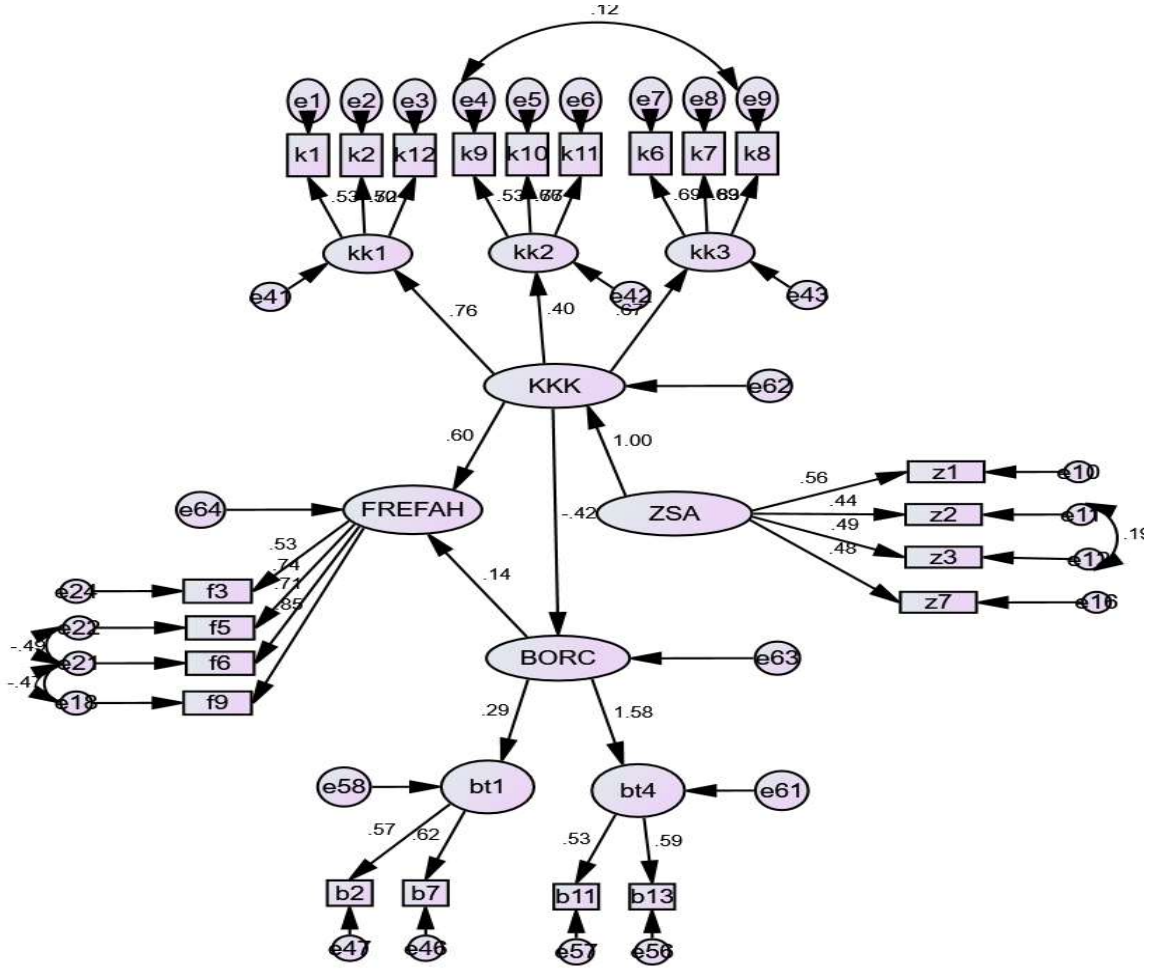
Tablo incelendiğinde ölçeklerin birleşim güvenilirliği için $CR > 0,70$ koşulunu sağlamasa bile kabul edilebilir bir güvenilirlik düzeyine sahip olduğu söylenebilir. Kredi kartı kullanım ölçeği, kompulsif satın alma ölçeği ve finansal refah ölçeği $CR > AVE$ koşulunu, finansal refah ve borca karşı tutum ölçekleri $AVE > 0,50$ koşulunu sağlamaktadır. Bu sonuç ölçeklerin birleşim geçerliliğini sağladığını göstermektedir. Ayrışım geçerliliği incelendiğinde ise finansal refah ölçeği ve borca karşı tutum ölçeğinin $AVE > MSV$ koşulunu sağladığı görülmektedir.

4.3. Yapısal Eşitlik Modeli Path Diyagramı ve Analiz Sonuçları

DFA'da yapı geçerliliği ve güvenilirliği test edilen modelin iyi bir model olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir (Tabachnick vd., 2007). Bunun için yapılması gereken modelin uyum indekslerine bakmaktır. DFA sonucunda elde edilen 4 ölçekli model üzerinde çeşitli modifikasyonlar yapılarak model son haline getirilmiştir. Modelin son hali ve modele ilişkin faktör yükleri Şekil 2.'de görülmektedir.

Yapısal Eşitlik Modeli'ne ait uyum indeksi değerleri $\chi^2=552,794$; $df=176$; $\chi^2/df= 3,14$; $GFI=0,95$; $CFI=0,92$; $NFI=0,90$; $AFGI=0,94$; $RMSEA=0,043$ ve $RFI=0,87$ olarak elde edilmiştir. Modele ait yol katsayılarına bakıldığında kompulsif (zorunlu) satın alma düzeyinin kredi kartı kullanımını oldukça yüksek oranda ve pozitif yönde etkilediği; kredi kartı kullanımının ise finansal refahı pozitif, borca karşı tutumu negatif yönde etkilediği görülmektedir. Bununla birlikte hem kredi kartı kullanımı hem de borca karşı tutumun finansal refahı etkilemekte olduğu, fakat kredi kartı kullanımının yol katsayı değerinin 0,60, borç tutumunun yol katsayı değerinin 0,14 olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuç finansal refahı kredi kartı kullanımının daha büyük ölçüde etkilediğini göstermektedir. 0,14 yol katsayısı ile borca karşı tutumun finansal refah düzeyini etkileme gücü oldukça düşüktür. Modele bakıldığında tüm yol katsayı değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir.

Şekil 2. YEM Modeli

CMIN=552.794; DF=176; CMIN/DF=3.141;RMSEA=.043; GFI=.955, CFI=.929

Çalışmada dört ölçek kullanılmış ve AMOS programında ölçülecek dört hipotez oluşturulmuştur. Araştırılan konu dikkate alınarak kurulan hipotezlere ilişkin sonuçlar Tablo 6.'da gösterilmiştir.

Tablo 6. YEM Modeli Araştırma Hipotezleri Sonuçları

Modeldeki Yapısal İlişkiler	Standart Yükler(b)	Standart Hata	Kritik Rasyo (t değerleri)	P değeri	Hipotez Sonucu
H ₁ : Kompulsif Satın Alma → Kredi Kartı Kullanımı	0,997	0,076	10,080	<0,001	Kabul
H ₂ : Kredi Kartı Kullanımı → Borca Karşı Tutum	-0,421	0,073	-2,438	0,015	Kabul
H ₃ : Kredi Kartı Kullanımı → Finansal Refah Düzeyi	0,601	0,139	9,326	<0,001	Kabul

H4: Borca Karşı Tutum → Finansal Refah Düzeyi	0,140	0,198	3,609	<0,001	Kabul
---	-------	-------	-------	--------	-------

Tablodaki sonuçlar incelendiğinde dört hipotezin de kabul edildiği görülmektedir. H₁, H₃ ve H₄ hipotezleri %1 önem düzeyinde, H₂ hipotezi ise %5 önem düzeyinde kabul edilmiştir.

H₁: Öğrencilerin kompulsif (zorunlu) satın alma düzeyi ile kredi kartı kullanımı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁ hipotezi incelendiğinde $b=0,997$ ve $p<0,05$ değerlerine sahip olduğu için hipotez kabul edilir. Yani öğrencilerin kompulsif satın alma düzeyleri ile kredi kartı kullanım düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır. Bu da demek oluyor ki öğrencilerin kompulsif satın alma düzeyleri arttıkça kredi kartı kullanımları da artmaktadır.

H₂: Öğrencilerin kredi kartı kullanım düzeyi ile borca karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₂ hipotezine bakıldığında $b=-0,421$ ve $p<0,05$ olduğu görülmektedir. Bu sonuç hipotezin kabul edildiği, kredi kartı kullanımı ile borca karşı tutum arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin var olduğu anlamına gelmektedir. Yani öğrencilerin kredi kartı kullanımlarının artması borca karşı tutumlarını negatif yönde etkilemektedir.

H₃: Öğrencilerin kredi kartı kullanım düzeyi ile finansal refah düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₃ hipotezi değerleri $b=0,601$ ve $p<0,05$ olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre öğrencilerin kredi kartı kullanımı finansal refah düzeyini pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Kredi kartı kullanımının artması öğrencilerin finansal refah durumunu iyileştirmektedir.

H₄: Öğrencilerin borca karşı tutumları ile finansal refah düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₄ hipotezi değerleri $b=0,140$ ve $p<0,05$ olarak bulunmuştur. Yani öğrencilerin borca karşı tutumları ile finansal refah düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır ve bu ilişkinin yönü pozitiftir. Bununla birlikte standart yük değeri (p) çok yüksek olmadığı için borca karşı olumlu tutumların finansal refah düzeyini arttırdığını, ama bu etkinin az olduğunu söylemek mümkündür.

5. SONUÇ

Bu çalışma son yıllarda önemli bir sorun haline gelen ve üniversite öğrencileri arasında hızla yayılan kredi kartı kullanımının nedenleri ve etkilerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu

amaçla Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi lisans öğrencilerine, kredi kartı kullanım düzeylerini belirlemeye yönelik bir anket uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen veriler Amos ve SPSS programlarında analiz edilmiştir. Çalışmada dört hipotez geliştirilmiştir. İlk aşamada kompulsif (zorunlu) satın alma davranışı ile kredi kartı kullanımı arasındaki ilişki incelenmiş ve kompulsif (zorunlu) satın alma davranışının kredi kartı kullanımını önemli derecede etkilediği ortaya çıkmıştır. Yani kompulsif satın alma davranışına sahip olan, kendini bir şeyler alma konusunda durduramayan öğrenciler bu satın alma davranışlarını kredi kartı ile gerçekleştirmektedirler. Bu da kredi kartı kullanımını önemli derecede arttırmaktadır. Kompulsif satın alma davranışı gösteren öğrencilerin kredi kartı kullanmayı tercih etmelerinin nedenlerinden birinin psikolojik olarak vicdan azabı çekmenin önüne geçmek olduğu düşünülmektedir. Sonuçta satın alma işleminde nakit ödeme yapmadıkları için kendilerini çok fazla bir şey almadıklarına, aldıkları şeylerin gerçekten ihtiyaçları olan şeyler olduğuna, ödemeyi de bir sonraki ay yapacakları için şu anki dönemlerinde maddi olarak zorlanmayacakları konusunda kendilerini ikna etmeye çalıştıkları kuvvetle muhtemeldir.

Kompulsif satın almadan etkilenen kredi kartı kullanımının da borca karşı tutumu negatif yönde etkilediği görülmektedir. Yani kredi kartı kullanan öğrenciler kullanmayan öğrencilere göre borçlanmaya karşı daha önyargıyla yaklaşmaktadır. Bunun nedeninin öğrencilerin kredi kartı bakiyelerini öderken zorlanmaları olduğu düşünülmektedir.

Bir diğer hipotez sonucu kredi kartı kullanımının finansal refah düzeyini etkilediğidir. Kredi kartı kullanan öğrenciler, kullanmayanlara göre kendilerini finansal açıdan daha iyi durumda hissetmektedir. Bunun nedeni kişilerin maddi zorluk yaşadıkları bir dönemde yeterli nakitleri bulunmasa bile kredi kartları sayesinde temel ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağı bulması olabilir.

Araştırma sonucunda borca karşı tutumların finansal refah düzeyini pozitif yönde etkilediği görülmektedir. Yani öğrenciler borçlanmaya karşı ne derece olumlu düşünceye sahipse finansal refah düzeylerinin de o derece arttığını düşünmektedirler. Kredi kartlarının, kişilerin sahip olamayacağı şeyleri satın almayı kolaylaştıran bir unsur olarak görülmesi bu durumu açıklamaktadır.

Bu çalışma dijitalleşme ile birlikte son yıllarda öğrenciler arasında iyice artan kredi kartı kullanımı ve borçlanmaya yol açan sebepleri ortaya çıkarmanın yanısıra finansal refah, kompulsif satın alma ve borca karşı tutum ile kredi kartı kullanımı arasındaki ilişkinin boyutlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. İnternet üzerinden yapılan alışverişlerdeki artışlar kontrolsüz satın alma ve aşırı kart kullanımı sorununu da beraberinde getirmiştir. 2011 yılında

dünyadaki toplam perakende sektörü içinde e-ticaretin payı %3,6 iken, 2021 yılının sonunda bu oranın %13 seviyesine ulaşması beklenmektedir. Ayrıca artan akıllı telefonlar sayesinde mobil, yeni nesil ticareti şekillendiren en önemli unsurlardan biri olmuştur. Yapılan araştırmalarda 2016 yılında dünyadaki e-ticaret işlemlerinin %44, Türkiye'deki e-ticaret işlemlerinin %19'luk kısmının mobil cihazlardan yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Kantar vd., 2017). Dijitalleşme teknolojisinin sağladığı konfor ve kolaylık sayesinde ve pandeminin de etkisiyle e-ticaretin kullanımı hızla artmaya devam edecektir. Bu durum kredi kartlarının daha fazla kullanılmasına sebep olacaktır. Ayrıca kredi kartları bireylerin aşırı tüketim alışkanlığını tetikleyen ve kişinin elde ettiği gelirden daha fazlasını harcama eğilimine yol olan en önemli sebeplerden biridir. Bu da öğrencilerin bitmeyen bir borçluluk döngüsüne girmesine ve bu döngüden kurtulamayan öğrencilerin psikolojisinin bozulmasına sebep olabilir. Sonuç olarak öğrenciler arasında hızla yayılan kredi kartı kullanımının önüne geçebilmek için öğrenciler kart kullanımı ve kompulsif satın alma konusunda bilinçlendirilmeli, öğrencileri kart kullanımına iten sebepler iyice araştırılmalı, bu duruma yönelik alternatif çözümler bulunup uygulanmalıdır. Bundan sonra yapılacak akademik çalışmaların da bu konu üzerine odaklanması, gereksiz kart kullanımı ve borçlanmanın önüne geçilmesi açısından faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Ahmetoğulları, K., & Parmaksız, H. (2017). Finansal iyilik halinin finansal okuryazarlık ve kredi kartı tutumuyla ilişkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(48), 317-330.
- Akbulut, M. C., & Özbolet, M. (2015). Beypazarı MYO Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma. *Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi*, 2(7), 34-52.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları* (İ. k. yayıncılık, Ed.).
- Akkoç, İ. T. (2020). *Sakin şehirlerde sürdürülebilir turizm üzerine bir ölçek geliştirme çalışması* [Anadolu Üniversitesi].
- Alpaslan, Y., & Kerse, Y. (2018). Kişiliğin Kompulsif Satın Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi: Ampirik Bir Çalışma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(1), 143-156.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı* (S. yayıncılık, Ed.).
- Arslan, B. (2015). Kredi Kartı Kullanımının Kompulsif Satın Almaya Etkisi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 6(20), 27-40.
- Aslanoğlu, S., & Korga, S. (2017). Kredi kartı kullanımı ve kompulsif satın alma: Kırıkkale ilinde bir uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 148-165.

- Avery, C., & Turner, S. (2012). Student Loans: Do College Students Borrow Too Much--Or Not Enough? *Journal of Economic Perspectives*, 26(1), 165-192.
- Aydın, N. (1991). Kredi Kartları ve Kredi Kartlarında Faiz Masrafının Hesaplanması. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 147-163.
- Başaran, B., Budak, G. S., & Yılmaz, H. (2012). Kredi kartlarının rasyonel kullanımını etkileyen bireysel faktörler. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(2), 67-93.
- Bayrak, A. Z., Cihan, K., Mirasedoğlu, M. U., & Dilek, Ö. (2017). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fındıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımına Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 223-239.
- Belk, R. W. (1985). Materialism: Trait aspects of living in the material world. *Journal of Consumer research*, 12(3), 265-280.
- Bertaut, C. C., Haliassos, M., & Reiter, M. (2009). Credit card debt puzzles and debt revolvers for self control. *Review of Finance*, 13(4), 657-692.
- Betti, G., Dourmashkin, N., Rossi, M., & Yin, Y. P. (2007). Consumer over-indebtedness in the EU: measurement and characteristics. *Journal of Economic Studies*.
- Black, D. W. (2007). A review of compulsive buying disorder. *World Psychiatry*, 6(1), 14.
- Brown, S., Garino, G., Taylor, K., & Price, S. W. (2005). Debt and financial expectations: An individual-and household-level analysis. *Economic Inquiry*, 43(1), 100-120.
- Brown, S., & Taylor, K. (2008). Household debt and financial assets: evidence from Germany, Great Britain and the USA. *Journal of the Royal Statistical Society: Series A (Statistics in Society)*, 171(3), 615-643.
- Bryman, A. (2004). Encyclopedia of social science research methods. *Encycl. Soc. Sci. Res. Methods*, 1143-1144.
- Byrne, B. M., Shavelson, R. J., & Muthén, B. (1989). Testing for the equivalence of factor covariance and mean structures: the issue of partial measurement invariance. *Psychological bulletin*, 105(3), 456.
- Chaplin, L. N., & John, D. R. (2007). Growing up in a material world: Age differences in materialism in children and adolescents. *Journal of Consumer research*, 34(4), 480-493.
- Chen, K. C., & Chivakul, M. (2008). *What drives household borrowing and credit constraints? Evidence from Bosnia and Herzegovina*. International Monetary Fund.
- Chien, Y. W., & Devaney, S. A. (2001). The effects of credit attitude and socioeconomic factors on credit card and installment debt. *Journal of Consumer Affairs*, 35(1), 162-179.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (Vol. 2). Pegem Akademi Ankara.
- Davies, E., & Lea, S. E. (1995). Student attitudes to student debt. *Journal of Economic Psychology*, 16(4), 663-679.

- Deaton, A. (1992). *Understanding consumption*. Oxford University Press.
- Dekking, F. M., Kraaikamp, C., Lopuhaä, H. P., & Meester, L. E. (2005). *A Modern Introduction to Probability and Statistics: Understanding why and how*. Springer Science & Business Media.
- DeSarbo, W. S., & Edwards, E. A. (1996). Typologies of compulsive buying behavior: A constrained clusterwise regression approach. *Journal of consumer psychology*, 5(3), 231-262.
- Dues, J. V., & Rosenthal, S. S. (1990). An Econometric Analysis of Borrowing Constraint and Household Debt.
- Duramaz, S., Gökbunar, A. R., Onağ, A. O., & Onağ, Z. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Merkez Kampüsleri Örneği. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 307-337.
- Durkin, T. A. (2000). Credit cards: Use and consumer attitudes, 1970-2000. *Fed. Res. Bull.*, 86, 623.
- Erdoğan, İ. (2012). *Pozitivist metodoloji ve ötesi: Araştırma Tasarımları* (A. Yayıncılık, Ed.). Anı yayıncılık.
- Faber, R. J., & O'Guinn, T. C. (1989). Classifying compulsive consumers: Advances in the development of a diagnostic tool. *ACR North American Advances*.
- Faber, R. J., & O'guinn, T. C. (1992). A clinical screener for compulsive buying. *Journal of Consumer research*, 19(3), 459-469.
- Girginer, N., Erken Çelik, A., & Uçkun, N. (2008). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 193-208.
- Gözener, B., & Sayılı, M. (2013). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Taşlıçiftlik Yerleşkesindeki Öğrencilerin Kredi Kartı Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 181-198.
- Haliassos, M., & Reiter, M. (2005). *Credit card debt puzzles*.
- Haultain, S., Kemp, S., & Chernyshenko, O. S. (2010). The structure of attitudes to student debt. *Journal of Economic Psychology*, 31(3), 322-330.
- Hillman, N. W. (2015). Borrowing and repaying student loans. *Journal of Student Financial Aid*, 45(3), 5.
- Horzum, M. B., Ayaş, T., & Padır, M. (2017). Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması Adaptation of Big Five Personality Traits Scale to Turkish Culture. *Sakarya University Journal of Education*, 398-408.
- Joo, S.-h., Grable, J. E., & Bagwell, D. C. (2003). Credit card attitudes and behaviors of college students. *College Student Journal*, 37(3), 405-420.

- Kaderli, Y., Armağan, E. A., & Küçükkambak, S. E. (2017). Y kuşağının kompulsif satın alma davranışına etki eden faktörler üzerine bir araştırma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46(2), 188-210.
- Kantarıcı, Ö., Özalp, M., Sezginsoy, C., Özaşkın, O., & Cavlak, C. (2017). Dijitalleşen dünyada ekonominin itici gücü: E-ticaret. *TÜSİAD Yayını*.
- Khare, A. (2014). Money attitudes, materialism, and compulsiveness: Scale development and validation. *Journal of Global Marketing*, 27(1), 30-45.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications.
- Korur, M. G., & Kimzan, H. S. (2016). Kompulsif satın alma eğilimi ve alışveriş sonrası pişmanlık ilişkisinde kontrolsüz kredi kartı kullanımının rolü: avm müşterileri üzerine bir araştırma. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 43-71.
- Kozak, M. (2014). *Bilimsel araştırma: tasarım, yazım ve yayım teknikleri*. Detay Yayıncılık.
- Köylüoğlu, A. S., & Doğan, M. (2020). Tüketicilerin Kredi Kartına Yönelik Tutumu ile Finansal Okuryazarlık Düzeyi Arasındaki İlişki *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(4), 770-778.
- Krueger, D. W. (1988). On compulsive shopping and spending: A psychodynamic inquiry. *American journal of psychotherapy*, 42(4), 574-584.
- Laibson, D., Repetto, A., & Tobacman, J. (2000). *A debt puzzle* (0898-2937).
- Lea, S. E., Webley, P., & Levine, R. M. (1993). The economic psychology of consumer debt. *Journal of Economic Psychology*, 14(1), 85-119.
- Lea, S. E., Webley, P., & Walker, C. M. (1995). Psychological factors in consumer debt: Money management, economic socialization, and credit use. *Journal of Economic Psychology*, 16(4), 681-701.
- Li, W. (2013). The economics of student loan borrowing and repayment. *Business Review Q*, 3, 1-10.
- Livingstone, S. M., & Lunt, P. K. (1992). Predicting personal debt and debt repayment: Psychological, social and economic determinants. *Journal of Economic Psychology*, 13(1), 111-134.
- Lochner, L., & Monge-Naranjo, A. (2016). Student loans and repayment: Theory, evidence, and policy. In *Handbook of the Economics of Education* (Vol. 5, pp. 397-478). Elsevier.
- Ludvigson, S. C. (2004). Consumer confidence and consumer spending. *Journal of Economic Perspectives*, 18(2), 29-50.
- Lyons, A. C. (2004). A profile of financially at-risk college students. *Journal of Consumer Affairs*, 38(1), 56-80.
- Mansfield, P. M., & Pinto, M. B. (2007). Marketing credit cards to college students: will legislation protect them from excessive debt? *Marketing Management Journal*, 17(1).

- Norum, P. S. (2008). The role of time preference and credit card usage in compulsive buying behaviour. *International Journal of Consumer Studies*, 32(3), 269-275.
- Norvilitis, J. M., Merwin, M. M., Osberg, T. M., Roehling, P. V., Young, P., & Kamas, M. M. (2006). Personality factors, money attitudes, financial knowledge, and credit-card debt in college students 1. *Journal of applied social psychology*, 36(6), 1395-1413.
- Norvilitis, J. M., Szablicki, P. B., & Wilson, S. D. (2003). Factors influencing levels of credit-card debt in College Students 1. *Journal of applied social psychology*, 33(5), 935-947.
- Ottaviani, C., & Vandone, D. (2011). Impulsivity and household indebtedness: Evidence from real life. *Journal of Economic Psychology*, 32(5), 754-761.
- Özkul, F. U., & Tapşın, G. (2010). Kredi Kartı Kullanımı ile Kullanılabilir Gelirin Tüketim Üzerindeki Etkisi ve Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir Ampirik Çalışma. *Journal of Accounting & Finance*(47).
- Öztürk, A., & Sima, N. (2016). Materyalizm-moda giyim ilgilenimi-plansız satına alma ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 45-55.
- Palan, K. M., Morrow, P. C., Trapp, A., & Blackburn, V. (2011). Compulsive buying behavior in college students: the mediating role of credit card misuse. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 19(1), 81-96.
- Papadimitriou, D. B., Shaikh, A. M., Dos Santos, C. H., & Zezza, G. (2002). Is personal debt sustainable? *Levy Economics Institute, Strategic Analysis Series, November*.
- Phaisuwat, P., & Vongurai, R. (2016). The Factors Affecting The Attribute Attitude Towards Credit Card; The Case Study of Credit Card for Bangkokian's Generation X And Y. *AU-GSB e-JOURNAL*, 9(2), 128-128.
- Pinto, M. B., & Mansfield, P. M. (2006). Financially at-risk college students: An exploratory investigation of student loan debt and prioritization of debt repayment. *Journal of Student Financial Aid*, 36(2), 2.
- Robb, C. A., & Pinto, M. B. (2010). College students and credit card use: An analysis of financially at-risk students. *College Student Journal*, 44(4), 823-835.
- Roberts, J. A., & Jones, E. (2001). Money attitudes, credit card use, and compulsive buying among American college students. *Journal of Consumer Affairs*, 35(2), 213-240.
- Roberts, J. A., & Tanner Jr, J. F. (2000). Compulsive buying and risky behavior among adolescents. *Psychological Reports*, 86(3), 763-770.
- Saruhan Şadi Can, A. Ö. (2013). Bilim, Felsefe ve Metodoloji, 3. B., İstanbul, Beta Yayınları.
- Sekaran, U., & Bougie, R. (2016). *Research methods for business: A skill building approach*. John Wiley & Sons.
- Stango, V., & Zinman, J. (2016). Borrowing high versus borrowing higher: price dispersion and shopping behavior in the US credit card market. *The Review of Financial Studies*, 29(4), 979-1006.

- Suher, H. K., Ulusu, Y., & Bir, A. A. (2014). Kredi Kartı Kullanımına Yönelik Genel Tutumu Etkileyen Faktörler: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, 3(6), 102-123.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5). Pearson Boston, MA.
- Ulucan Özkul, F., & Tapşın, G. (2010). Kredi Kartı Kullanımı ile Kullanılabilir Gelirin Tüketim Üzerindeki Etkisi ve Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir Ampirik Çalışma. *Muhasebe Finansman Dergisi*, 138-152.
- Valence, G., d'Astous, A., & Fortier, L. (1988). Compulsive buying: Concept and measurement. *Journal of consumer policy*, 11(4), 419-433.
- Veludo-de-Oliveira, T. M., Falciano, M. A., & Perito, R. V. B. (2014). Effects of credit card usage on young Brazilians' compulsive buying. *Young Consumers*.
- Wang, J., & Xiao, J. j. (2009). Buying behavior, social support and credit card indebtedness of college students. *International Journal of Consumer Studies*, 2-10.
- Wilhelm, M. S., Varcoe, K., & Fridrich, A. H. (1993). Financial satisfaction and assessment of financial progress: Importance of money attitudes. *Financial Counseling and Planning*, 4(1), 181-198.
- Xiao, J. J., Noring, F. E., & Anderson, J. G. (1995). College students' attitudes towards credit cards. *Journal of Consumer Studies & Home Economics*, 19(2), 155-174.
- Yayar, R., Karaca, S. S., & Turkut, A. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Kredi Kartı Sahibi Olmaları Üzerinde Etkili Olan Faktörler: Gaziosmanpaşa ve İnönü Üniversitelerinden Ampirik Bulgular. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 152-169.
- Yoo, P. S. (1998). Still charging: The growth of credit card debt between 1992 and 1995. *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, 80(1), 19.